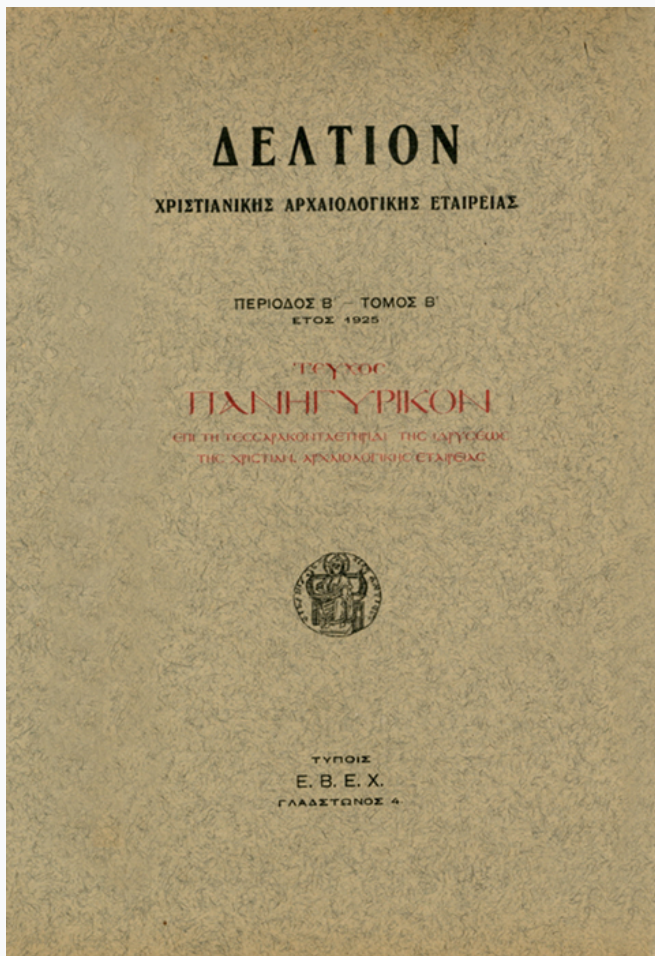

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 2, Αρ. 1-2 (1925)

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1925), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β'. Πανηγυρικόν επί τη τεσσαρακονταετηρίδι της ιδρύσεως της Χ.Α.Ε.

Βυζαντιακά γράμματα της εν Άθω Ιεράς Μονής του Φιλοθέου. Αφιερωτήριο γράμμα Θεοδώρας Παλαιολογίνης της Φιλανθρωπηνής του έτους 6885 (1376)

Μιχαήλ ΓΟΥΔΑΣ

doi: [10.12681/dchae.1295](https://doi.org/10.12681/dchae.1295)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΟΥΔΑΣ Μ. (2013). Βυζαντιακά γράμματα της εν Άθω Ιεράς Μονής του Φιλοθέου. Αφιερωτήριο γράμμα Θεοδώρας Παλαιολογίνης της Φιλανθρωπηνής του έτους 6885 (1376). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 2(1-2), 3-17. <https://doi.org/10.12681/dchae.1295>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βυζαντιακά γράμματα της εν Άθω Ιεράς Μονής του
Φιλοθέου. Αφιερωτήριο γράμμα Θεοδώρας
Παλαιολογίνης της Φιλανθρωπηνής του έτους 6885
(1376)

Μιχαήλ ΓΟΥΔΑΣ

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1925), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β'.
Πανηγυρικόν επί τη τεσσαρακονταετηρίδι της ιδρύσεως
της Χ.Α.Ε. • Σελ. 3-17

ΑΘΗΝΑ 1925

ePublishing

www.deltionchae.org

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΩΙ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΤΗΡΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑ
ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΗΝΗΣ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 6885 (1376)

Υ Π Ο
ΜΙΧΑΗΛ ΓΟΥΔΑ

Ἡμέραν τινὰ ἐκ τῶν τῆς μακρῆς διαμονῆς μου εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μούδρου κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, Φιλοθεΐτης καλόγηρος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν μονὴν του εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν Λήμνῳ μετοχίων ἢ κτημάτων αὐτῆς, μὲ ἐπεσκέφθη ἐπὶ τοῦ τορπιλλοβόλου «Κανάρης», τὸ ὁποῖον ἐκυβέρνων κατ' ἀμφοτέρους τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους.

Κατὰ τὴν συνομιλίαν μας περιστραφεῖσαν εἰς πληροφορίας, ὡς τῶ ἐζήτουν περὶ τῶν σωζομένων ἐν τῇ Μονῇ βυζαντιακῶν μνημείων, μοῦ ἐπέδειξεν ὁ ἐπισκέπτης μου γράμματά τινα ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Μονῆς, τὰ ὁποῖα ἀγνοῶ διὰ ποῖον λόγον ἔφερε μέσα εἰς τὴν καλογηρικὴν του πῆραν.

Τὰ γράμματα ταῦτα ἦσαν τρία τὸν ἀριθμόν, καὶ τὰ μὲν δύο ἐκ τούτων ἦσαν πρωτότυπα ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένα, τὸ δὲ τρίτον, ἐπὶ χάρτου γεγραμμένον, μοῦ ἐφάνη ἐξ αὐτῆς τῆς πρώτης καὶ προχείρου αὐτοῦ ἐξετάσεως ὡς ἀντίγραφον, ὑπάρχοντος ἢ προϋπάρχοντος πρωτοτύπου, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα μεταγενεστέρως γειόμενα ὑπὸ καλλιγράφου καλογήρων εὐρηγται πολλαπλᾶ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Ἀγιορειτικῶν Μονῶν.

Ἦσαν δὲ τὰ γράμματα ταῦτα κατὰ σειρὰν τῆς χρονολογίας ἀπολύσεως αὐτῶν τὰ ἑξῆς :

1ον.—Χρυσόβουλλος λόγος τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβίας Στεφάνου Δουσάν Οὔρεση τοῦ Δ', ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6854 (=1346 μ. Χ.). Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο τὸ σημειωθῆν ἀνωτέρω ἀντίγραφον ἐπὶ χάρτου.

2ον.—Χρυσόβουλλος λόγος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Ε' τοῦ Παλαιολόγου, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ ἔτους 6863 (=1355 μ. Χ.) τοῦτο ἦτο ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένον, ἔφερε δ' ἀκόμη ἀνηρητημένην ὑπ' αὐτὸ τὴν χρυσοῦν βοῦλλαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου.

3ον.—Ἀφιερωτήριον γράμμα γενόμενον κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τῆς ιε' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6885 (=1376) ὑπὸ τῆς Θεοδώρας Παλαιολογίνης τῆς Φιλανθρωπηνῆς.

Αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας εὗρισκόμεν τότε, δὲν μοῦ ἐπέτρεπον νὰ συμπεράνω ἐπὶ τῶν ἐπιδειχθέντων μοι γραμμάτων τίποτε περισσότερον ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω περὶ αὐτῶν γράφω. Μοῦ ἐπεδείχθησαν ἐν ἀκμάζοντι ἔτι τότε τῷ πρώτῳ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, εἰς τὸ γραφεῖόν μου, τὸ ἐπὶ τοῦ τορπιλλοβόλου «Κανάρης», μακρὰν τῆς βιβλιοθήκης μου καὶ μακρὰν παντὸς σχετικοῦ βοηθήματος. Εὐτυχῶς εἶχον ἐπὶ τοῦ πλοίου τὸ χρησιμώτερον τῶν βοηθημάτων διὰ τοιαύτας περιστάσεις, τὴν φωτογραφικὴν μου μηχανήν, ὑπὸ τὸν φακὸν τῆς ὁποίας ἐξετέθησαν ἀλληλοδιαδόχως τὰ βυζαντιακὰ γράμματα τοῦ Φιλοθέϊτου καλογήρου καὶ ἀπετυπώθησαν εἰς φωτογραφικὰς πλάκας, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισα ἐναυῦθα μετὰ τὸ πέρας τῶν πολέμων.

* * *

Τῆς ἐν Ἀθῶν ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου ἀρχεϊακὰ γράμματα ἐδημοσίευσαν κατὰ τὸ ἔτος 1913, δηλαδὴ διαρκοῦντος τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου, οἱ κ. κ. W. Regel, E. Kurtz καὶ B. Korablev ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει, παραρτήματι τοῦ 4ου τεύχους XX τόμου τῶν «Βυζαντινῶν Χρονικῶν» τῆς Πετρουπόλεως, ὑπὸ τὸν τίτλον «Actes de l'Athos.—VI Actes de Philothée». Τὸ τεῦχος τοῦτο, ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων 50 περιέχει μετὰ βραχὺν τῶν ἐκδοτῶν πρόλογον, γαλλιστὶ γεγραμμένον, δέκα καὶ τέσσαρα βυζαντιακὰ γράμματα ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς. Ἡ δημοσίευσις ὅμως αὕτη δὲν ἐπετελέσθη ἐξ ἐργασίας τῶν ἐκδοτῶν ἐπὶ τῶν πρωτοτύπων τῶν δημοσιευομένων ἐγγράφων, ἀλλ' ὡς πηγαὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπ' αὐτῶν τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων τούτων,

ἄτινα κατὰ τὸ ἔτος 1845 εἶχεν ἐκπονήσῃ ὁ γνωστός ῥώσσος ἐπίσκοπος Πορφύριος Οὐσπένσκη περιελθὼν τὰς μονάς, καὶ αἱ φωτογραφίαι τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν εἰς Πετρούπολιν ἢ κατὰ τὰ ἔτη 1859—1860 ἐργασθεῖσα εἰς τὰς Ἀγιορειτικὰς Μονὰς ῥωσικῆ ἀποστολῆ ὑπὸ τὸν Πέτρον Σεβσσιάνωφ.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο τῶν Φιλοθεϊτικῶν ἐγγράφων ἔχουσι δημοσιευθῆ ὀλόκληρα τὰ δύο ἐκ τῶν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰς φωτογραφίας ἀπεκόμισα, ὑπ' ἀριθ. ΙΧ καὶ Χ τῆς συλλογῆς. Τοῦ τρίτου ὁμοῦ ἐγγράφου ἔχει δημοσιευθῆ εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος ὑπ' ἀριθ. ΧΙ μόνον μικρὸν ἀπόσπασμα, περιέχον τρεῖς μόλις στίχους, τοὺς 24—26, ἐκ τῶν ὄλων πεντήκοντα καὶ ἑνὸς τοῦ ἐγγράφου, καὶ τούτους δὲ οὐχὶ ἀπηλλαγμένους σφαλμάτων ἐν τῇ ἀναγνώσει, καθ' ὅσον φαίνεται, μόνον τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο εὔρον οἱ Ῥώσσοι ἐκδῶται εἰς τὰς πηγὰς τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησαν.

Θεωρῶν ἐπομένως τὸ ἐγγράφον τοῦτο ὡς ἀδημοσίευτον, προβαίνω νῦν εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ πλήρους ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ φωτογραφικοῦ πανομοιοτύπου αὐτοῦ, ὅπερ ἀπεκόμισα, ὅταν μοι ἐπεδείχθη τὸ πρωτότυπον ἐν Μούδρῳ τῆς Λήμνου ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ τότε Φιλοθεῖτου καλογήρου. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ἀνωτέρω μνημονευόμενον παρ' ἐμοῦ Ἀφιερωτήριον Γράμμα Θεοδώρας Παλαιολογίνης τῆς Φιλανθρωπηνῆς τοῦ ἔτους 6885 (=1376).

* * *

Τὸ Φιλοθεϊτικὸν τοῦτο ἐγγράφον εὔρηται γεγραμμένον ἐπὶ μεμβράνης ἄριστα κατὰ τὰ λοιπὰ διατηρουμένης, πλην μυθῶτου κατὰ τὴν δεξιὰν τῷ ἀναγινώσκοντι πλευρὰν αὐτῆς, οὕτως ὥστε ἐλλείπουσιν ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου αἱ τελευταῖαι λέξεις τῶν πλείστων σχεδὸν ἐκ τῶν πεντήκοντα καὶ δύο στίχων αὐτοῦ. Ἐκ τῶν στίχων τούτων οἱ τεσσαράκοντα πέντε περιέχουσι τὸ κείμενον τοῦ ἐγγράφου, τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Παλαιολογίνης, ἣτις ἀφιερῶ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Φιλοθέου χωρίον τι, εἰς τὸν κάμπον τῶν Σερρῶν κείμενον, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν πολέμῳ πεσόντος ἀνεψιοῦ αὐτῆς Ἀλεξίου Παλαιολόγου. Τὸ ἀφιερούμενον χωρίον ἀναφερόμενον τρεῖς ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναγράφεται ἐν μὲν τῷ στίχῳ 25

Μπερζιτζικον, ἐν δὲ τοῖς στίχοις 29 καὶ 35 *Μπερζιτζικον* (1). Οἱ τελευταῖοι στίχοι τοῦ ἐγγράφου ὑπ' ἀριθ. 46—51 περιέχουσι τὰς ὑπογραφὰς ἑξ βυζαντηνῶν ἀρχόντων ἢ πολιτῶν, ἐπιμαρτυρούντων τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἢ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀφιερώσεως (2). Πρὸ τῆς τελευταίας μάλιστα, ἦτις εἶνε καὶ ἀπολύτως δυσανάγνωστος, ἐν στίχῳ 51 τοῦ ἐγγράφου, σημειοῖ ὁ ὑπογράφας ὅτι ὑπέγραψε τὸ γράμμα προστάξει τῆς θείας τοῦ βασιλέως, τουτέστι τῆς ἀφιερωτρίας Θεοδώρας Παλαιολογίνης, μαρτυρίας ἔνεκεν.

Οἱ δέκα καὶ ἑπτὰ πρῶτοι στίχοι τοῦ ἐγγράφου ἀποτελοῦσι τὸ προοίμιον αὐτοῦ, ὡς εἶθιστο εἰς πάντα τὰ ἀνάλογα ἔγγραφα τῶν χιόνων ἐκείνων, ἀπὸ δὲ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου στίχου ἀρχεται ἡ ἀφήγησις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἐγένετο ἡ ἀφιέρωσις τοῦ χωρίου εἰς τὴν Μονήν.

Κατὰ τὸ περιεχόμενον δὲ τοῦ ἐγγράφου ἡ ἀφιερουσα Θεοδώρα Παλαιολογίνα ἢ Φιλανθρωπηὴ θυγάτηρ τοῦ πάππου τοῦ Βασιλέως (στ. 27—28), ἀφ' οὗ μετὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, πατρὸς τοῦ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένου ἀνεψιοῦ τῆς Ἀλεξίου (στ. 20), ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς καὶ κηδεμονίας τοῦ νεαροῦ ὄρφανοῦ (στ. 21—22), κατέστη τέλος καὶ τῶν τέκνων τούτου, δηλαδὴ τῶν ἑαυτῆς μικρανεσιῶν, κηδεμῶν καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν ἐπίτροπος (στ. 19), ἀφ' ἧς ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ ἀνεψιὸς τῆς Ἀλέξιος ὁ Παλαιολόγος ἔπεσεν ἐν πολέμῳ (στ. 17—18). Ὑπὸ τὴν ἰδιότητα δὲ αὐτῆς ταύτην τῆς κηδεμόνος τῶν μικρανεσιῶν καὶ ἐπιτρόπου τῆς περιουσίας τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτῆς Ἀλεξίου ἀφιεροῖ ἐκ τῆς πε-

(1) Ὑπὸ τῶν ῥώσων ἐκδοτῶν τοῦ μικροῦ ἀποσπάσματος τοῦ ἐγγράφου τὸ χωρίον ἀναφέρεται μὲ τὸ ὄνομα *Μπερζιτζικον* ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως, ἡ δὲ λέξις *χωρίον* ἔχει ἀναγνωσθῆ *μόριον*. Βλ. Actes de Philothée p. 33.

(2) Ὑπὸ τῶν ῥώσων ἐκδοτῶν ἀναφέρεται ὅτι τὸ ἔγγραφον ἦτο ὑπογεγραμμένον ὑπὸ ὀκτώ αυτοκρατορικῶν ὑπαλλήλων, ὧν ὁ Προφύριος Οὐσπένσκη σημειοῖ τοὺς τρεῖς, ὧν τὴς ὑπογραφὰς δημοσιεύουσι, κάκιστα ἀνεγνωσμένας μάλιστα. Οὕτω ἢ ἐν στίχῳ 49 ὑπογραφή ἔχει ἀναγνωθῆ Δούκας Μαχωνέος, ἐνῶ ἐν τῷ πρωτεύοντι ἐγγράφῳ ἡ μὲν λέξις Δούκας ἀναγιγνώσκεται σαφῶς, ἀλλ' ἡ ἀνάγνωσις Μαχωνέος ἀσφαλῶς εἶνε ἐσφαλμένη Ἡ ἐν στίχῳ 48 ὑπογραφή ἔχει ἀναγνωσθῆ Κομνηνός ὁ Βραγλάσιος, ἐν ᾧ ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις τῆς μὲν πρώτης λέξεως τῆς ὑπογραφῆς εἶνε Κωνσταντίνος, τὸ δὲ Βραγλάσιος εἶνε ἐντελῶς φανταστικὴ ἀνάγνωσις τῆς δυσαναγνώστου ἀπολύτως δευτέρας τῆς ὑπογραφῆς λέξεως. Ἡ ἐν στίχῳ 50 ὑπογραφή ἔχει ἀναγινωσθῆ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος, ἐν ᾧ ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις τῆς ὑπογραφῆς εἶνε Ἀνδρόνικος ὁ Ταρχανειώτης. Βλ. Actes de Philothée p. 33.

ριουσίας αὐτοῦ τὸ ἀνωτέρω ἤθηθ' ἡμεῖς χωρίον Μπερτζιτζικον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Φιλοθέου, ἥτις καὶ πρότερον δυνάμει τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς αὐτῆς, πάππου δὲ τοῦ Ἀλεξίου, εἶχεν ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου εἰσὸδῆμα ἐτήσιον δέκα ὑπερπύρων (στ. 27—33).

Τοιοῦτον κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ τὸ σήμερον δημοσιευόμενον ἔγγραφο τοῦ ἀρχείου τῆς Μονῆς Φιλοθέου.

Τίς εἶνε ὁμοῦς ἢ ἀφιερῶσα καὶ ὑπογράφουσα τὸ ἔγγραφο τοῦτο Θεοδώρα ἢ Παλαιολογίνα ;

Οἱ ῥῶσσοι ἐκδόται, οἵτινες εἶχον ὑπ' ὄψει μόνον τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθὲν ἀπόσπασμα, τὸ περιέχον τοὺς στίχους 24—26 τοῦ ἔγγραφου, ἀναφέρουσιν αὐτὴν ἀπλῶς χωρὶς νὰ ἐρευνῶσι τὰ κατ' αὐτήν· μάλιστα δὲ οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς κἀν σημειοῦσιν ἐπακριβῶς, καθ' ὅσον ὁμιλοῦσι ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι τοῦ δημοσιευομένου ἀποσπάσματος περὶ τινος Théodora Paléologue (1), ἐνῶ εἰς τὸ ἔγγραφο αὐτὴ ὑπογράφεται Θεοδώρα Παλαιολογίνα ἢ Φιλανθρωπηνὴ (στ. 45), ἔξ οὗ δύναται τις νὰ συμπεράνη ὅτι αὐτὴ ἦτο σύζυγος Φιλανθρωπηνοῦ τινος, ἐκ τῶν τῆς γνωστῆς μεγάλης βυζαντιακῆς οἰκογενείας, ἔξ ἧς κατήγοντο καὶ ὁ ἐπὶ Μιχαὴλ Η' μέγας δούξ τοῦ στόλου Ἀλέξιος Φιλανθρωπηνός, καὶ οἱ ἰδρῦσαντες τὴν ἐπὶ τῆς νήσου τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων Μονὴν καὶ φιλοσοφικὴν σχολὴν τῶν Φιλανθρωπηνῶν, καὶ ὁ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀλώσεως ἀναφερόμενος ἐπίσης Ἀλέξιος ὁ Φιλανθρωπηνός, ὁ ἀποσταλεὶς εἰς Πελοπόννησον κατὰ τὸ ἔτος 1450, ὅπως ἀναγγεῖλη εἰς τὸν τότε Δεσπότην Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον τὴν ἐκλογὴν του ὡς διαδόχου τοῦ ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ του Ἰωάννου τοῦ Ζ'.

Κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀφιερῶτηρίου γράμματος (1376 μ. Χ.), περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, κατεῖχε τὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ὁ Ἰωάννης Ε' Παλαιολόγος, ὅστις διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀνδρόνικον Γ' (τὸν νέον) τῷ 1341, ἦρξε δ' ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ πενθεροῦ του Ἰωάννου Σ' τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1341 μέχρι τοῦ ἔτους 1355. Ἡ ἀναφερομένη ἐπομένως θεία τοῦ βασιλέως ἐν στίχῳ 51 τοῦ ἔγγραφου πρέπει νὰ εἶνε ἢ Θεοδώρα, ἢ ἑτέρα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἀνδρονίκου Γ' καὶ θυγάτηρ τοῦ Μιχαὴλ Θ' τοῦ Παλαιολόγου. Ἀλλ' ἢ Παλαιολογίνα αὐτὴ ἐκ τῶν βυζαντιακῶν

(1) Actes de Philothée p. 33.

πηγῶν εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐνυμφεύθη δις μετὰ βουλγάρων ἀλληλοδιαδόχως βασιλέων, τὸ πρῶτον μὲν μετὰ τοῦ Σφεντισθλάβου, εἶτα δὲ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ Στρασκιμίρου, καὶ ὅτι χηρεύασα τέλος καὶ ἀπὸ τοῦ δευτέρου τούτου βουλγάρου αὐτῆς συζύγου ἐν ἔτει 1365, ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεῖσα Θεοδοσία (1). Ὡστε διὰ τὰ εἶνε ἡ Παλαιολογίνα τοῦ ἀφιερωτηρίου γράμματος ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Μιχαὴλ Θ' Θεοδώραν καὶ τὰ δινηθῶμεν τὰ συμβιβάζωμεν τὰς περὶ αὐτῆς πληροφορίας τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔγγραφο, περὶ οὗ ἐνιαῦθα ὁ λόγος, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου αὐτῆς βουλγάρου συζύγου τοῦ Μιχαὴλ Στρασκιμίρου ἦλθεν αὐτὴ εἰς τρίτον γάμον μετὰ τινος Φιλανθρωπηνοῦ καὶ ὅτι αὐτὴ ἐγένετο μοναχὴ, μετονομασθεῖσα εἰς Θεοδοσίαν, πάντως ὕστερον ἀπὸ τρίτην αὐτῆς χηρείαν, πρέπει δὲ ν' ἀναγάγωμεν τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός εἰς χρόνον μεταγενέστερον τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1376, ὅτε τὸ ἀφιερωτήριον γράμμα αὐτῆς ἐγένετο καθ' ὅσον, ἂν αὐτὴ εἶχεν ἀποκαρῆ εἰς μοναχὴν πρότερον, δὲν θὰ ὑπεγράφετο μὲ τὸ κατὰ κόσμον ὄνομα αὐτῆς εἰς τὸ πρὸς τὴν Μονὴν ἀφιερωτήριον γράμμα.

Ὅτι ὅμως ἡ ἡμετέρα Παλαιολογίνα ἡ Φιλανθρωπηνὴ εἶνε ἡ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν ἀναφερομένη ὕστερότοκος θυγάτηρ τοῦ Μιχαὴλ Θ' Θεοδώρα, ἀγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν καὶ ἐξ ἑτέρων φράσεων τοῦ ἀφιερωτηρίου γράμματος, ἐκτὸς τῆς βεβαιώσεως τοῦ τελευταίου ὑπογράφοντος τὸ γράμμα μάρτυρος (στ. 51), ὅστις καλεῖ αὐτὴν θεῖαν τοῦ βασιλέως. Οὕτω ἐν στ. 26 τοῦ ἐγγράφου ἀφηγεῖται ἡ ἴδια, ὅτι ὁ πατὴρ τῆς ἦτο πάππος τοῦ βασιλέως, δηλ. τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1376 βασιλεύοντος Ἰωάννου Ε', ἐπομένως πατὴρ τῆς πρέπει νὰ ἦτο ὁ Μιχαὴλ Θ', πατὴρ τοῦ Ἀνδρονίκου Γ' ἀδελφοῦ τῆς καὶ πάππος τοῦ Ἰωάννου Ε' ἀνεψιοῦ τῆς.

Ποῖος ὅμως εἶνε ὁ ἐν πολέμῳ πεσὼν ἀνεψιὸς τῆς Ἀλέξιος ὁ Παλαιολόγος;

Ἄν ταυτίσωμεν κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας συλλογισμούς, τὴν ἡμετέραν Παλαιολογίαν, πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Μιχαὴλ Θ' Θεοδώ-

(1) Ἰωάν. Καντακ. ἐκδ. Βόν. τ. I. σ. 108.—τ. II. σ. 222.—Νικηφ. Γρηγ. ἐκδ. Βόν. τ. I. σ. 283, 390.—Γεώργ. Φραντζ. ἐκδ. Βόν. σ. 33.

ραν, ὁ ἀνεμιός της οὔτος Ἀλέξιος πρέπει νὰ εἶνε υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ της Μανουήλ Παλαιολόγου τοῦ Δεσπότη, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ Θ'. Περὶ τοῦ Μανουήλ δὲ τούτου γνωρίζομεν ἐκ τῶν ιστορικῶν ὅτι ἀπέθανε νέος φονευθεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀνδρονίκου, τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Γ', τῶν φυλακτόνων τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ, πρὸς ἣν ἴσως καὶ ὁ Μανουήλ διέκειτο ἐρωτικῶς (1). Ὁ πρόωρος μάλιστα θάνατος τοῦ Μανουήλ τούτου καὶ ὁ τραγικὸς τρόπος, καθ' ὃν οὔτος ἐπῆλθεν, ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ ἐπίσης πρόωρου θανάτου τοῦ πατρὸς των Μιχαήλ Θ' ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὸ ἔτος 1320, περιπεσόντος εἰς βαρυτάτην ἀσθένειαν ἐκ τῆς θλίψεώς του διὰ τὴν ἐν τῇ οἰκογενεῖα του ἀδελφοκτονίαν ταύτην. Τὸ ἐκ τῶν πηγῶν γνωστὸν τραγικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων, συμπίπτει ἄλλως τε καὶ πρὸς τὰ ἐν στίχοις 20—22 τοῦ ἀφιερωτηρίου γράμματος ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Θεοδώρας ἱστορούμενα, καθ' ἃ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς πατὴρ δὲ τοῦ Ἀλεξίου, τὸ κοινὸν ἀπέδωκε χρεῶν κομιδῇ νέος, ἀφείδ τον υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξιον ἄωρον ὄντα πάνυ τῇ ἡλικίᾳ, διότι ὄντως ὁ Μανουήλ Παλαιολόγος νέος ἔτι ὢν ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν φυλάκων τῆς ἐρωμένης τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀνδρονίκου.

Ὡστε ἡ ὑπογραφομένη ἐν τῷ ἀφιερωτηρίῳ ἐγγράφῳ Θεοδώρα Παλαιολογίνα ἡ Φιλανθρωπηνή, μεθ' ὅσα ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, εἶνε ἡ γνωστὴ θυγάτηρ τοῦ Μιχαήλ Θ' Θεοδώρα ἐλθοῦσα, ὡς ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου φαίνεται, καὶ εἰς τρίτον γάμον πρὸς τινὰ τῶν Φιλανθρωπινῶν, ὁ δὲ ἀνεπιὸς αὐτῆς Ἀλέξιος εἶνε υἱὸς τοῦ Δεσπότη Μανουήλ Παλαιολόγου. Τὴν ὑπαρξίν μάλιστα τοῦ Ἀλεξίου τούτου Παλαιολόγου καὶ τὸν κατὰ τινὰ πόλεμον θάνατον αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἀφιερωτηρίου γράμματος πληροφορούμεθα, οὐδεμίαν ἄλλην περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς ζωῆς του ἔχοντες ἀπὸ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν πηγῶν πληροφορίαν.

* * *

Εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἐτηρήσαμεν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου σημειοῦντες κάτω τοῦ κειμένου τινὰς ὀρθο-

(1) Γεώργ. Φραντζ. ἐκδ. Βόν. σελ. 33.

γραφικὰς ἐπανορθώσεις τῶν λέξεων. Τὰς ἔλλειπούσας λέξεις συνεπληρώσαμεν, ἐγκλείοντες ἐν τῷ κειμένῳ τὰς παρ' ἡμῶν προτεινομένας συμπληρώσεις ἐντὸς τετραγωνικῶν ἀγκυλῶν []. Τὰς δ' ἐν τῷ πρωτοτύπῳ συντομογραφίας ὀλοκλήρων λέξεων ἢ καταλήξεων ἀνεπτύξαμεν σημειοῦντες αὐτὰς ἐντὸς συνήθων καμπύλων ἀγκυλῶν ().

Ἐν Ἀθήναις Μάϊος 1925

ΜΙΧΑΗΛ ΓΟΥΔΑΣ

ΑΦΙΕΡΩΤΗΡΙΟΝ

ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΙΝΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΗΝΗΣ

† Εἰ μὲν ἦν ὁ βίος ἀθάνατος καὶ πανθ' ὅσα περ ἄν-
(θρωπ)οὶ χρώμενοι διατελοῦσι ζῶντες ἐν κόσμῳ, οὐδ' οὕτως
ὄν ἔδει τὸν ἐγνωκότα τὸ τῆς κοινωνίας καλ[ὸν] μόνω πρὸς
σώματος κόσμον καὶ λαιμῷ τῷ ἰδίῳ τὰ πάντα χαρίζεσθαι
πράγματα, τιθέμενον προὔργου τὴν ἡδονὴν (καὶ) περὶ πλεί-
σου ποιούμενον· ἀλλὰ πάν[τως] | [ἐχρῆν], οἶμαι, τὴν κοινω-
νίαν αἰδεσθέντα τῆς φύσε(ως), ὡς ἀπὸ πηγῆς τῶν ἑαυτῷ γε
προσόντων, τί μετοχετεύειν καὶ πρὸς τοὺς πένητας, ἴν ἧ πε-
φραγμένον τὸ καλὸ[ν τὸ τῆς] | ἀγάπης ἐν κόσμῳ, καὶ μήδ'
ὀπωσοῦν τὸ τῆς κοινωνίας ὁρᾶτε διαφθειρόμενον χρῆμα.
ἐπεὶ δ' οὐδὲν τῶν ἐν ἀν(θρώπ)οις ἐστὶ βέβαιον. οὐ πλοῦτος.
5 οὐκ εὐγενεί(ας) ὄ[νομα οὐδὲ δό]ξα, ἀλλ' ἄνω τὲ καὶ κάτω τὰ
πάντα ζροβίλου δίκην περιχωρεῖ, καὶ πολλὰς ἐστὶ τῶν πραγ-
μάτων τὰς μεταβολὰς θεωρῆσαι, ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ γιγνο-
[μένας, οὐκ οἶδα τί] παθόντες ἄν(θρωπ)οὶ πάντες, οὐ τὰ σφῶν
αὐτῶν παρατίθενται πράγματα, ἔνθα τῶν σαλευόντων μηδὲν
δυνάμενον φαίνεται ταῦτα κινεῖν, καὶ κατὰ τὴν μεγάλην
[ῥῆσιν] ὅπου κλέπται οὐ διορύττουσιν οὐδὲ κλέπτουσι (καὶ)
σῆς καὶ βρωῖσις οὐκ ἀφανίζει. προσῆκον μὲν οὖν ἐστὶ πᾶσιν
ἀν(θρώπ)οις, ὡς γέ μοι φαίνεται, ἔξογα δὲ τοῖς μ[εγάλα

ἐ] λωμένους τῷ βίῳ, ἑαυτοῖς ἕξυμπαντα τὰ προσόντα, τῷ τῶν πάντων ἀνατιθέναι θ(ε)ῶ διὰ τῶν πενήτι(ων), ὡς ἂν ἀσφαλῶς φυλάττειεν ταῦτα, καὶ κατὰ τὸν [καιρὸν] | ὁ δοὺς ἀπολήψεται τὸν προσήκοντα, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν σὺν τόκῳ. τοῖς δὲ ταῖς τοῦ βίου κρατηθεῖσι παγίσι, δέον ἐς κατὰ τὸν ἀπόσο-
 10 λον διατροφᾶς καὶ σκεπάσματα κεκ[τη] | μένοις ἀρκεῖσθαι, καὶ τὰ πλείω τούτοις τυγχάνοντα, ὁμοίως τοῖς ἄνω ποιεῖν. ἐπεὶ περὶ τὸ τῆς χάριτος κήρυγμα, πρὸς πάντας ἴσως ἐξήγγελοι, (καὶ) πρὸς τὴν τεῦ σ(ωτῆ)ρ[ος] | διδασκαλίαν, ἴσως πάντας παρακαλεῖ. πρῶτον τοίνυν μὲν ἀγαθὸν ἔμοιγε καὶ προσηκόντως νομίζεται τὸ τὸν ἄν(θρωπ)ον ἀπ' αὐτοῦ, τὸν πρὸς τοὺς πέ[νητας] | ἔλεον δρᾶν, μᾶλλ(ον) δὲ δι' αὐτῶν, ἀνατιθέναι τὰ ἑαυτοῦ τῷ Θ(ε)ῶ ἕως τὸν τοῦ ματαίου βίου διαυλον διανύων ἐσί· δεύτερον δὲ, τὸ, κατὰ τὸν καιρὸν δρᾶ[σαι πρὸ] | τοῦ τέλους τὴν εὐποίαν αὐτοῦ, τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκάτην εἰσελθόντας μιμούμενος εἰς τὸν ἀμπελῶνα. τρίτον δ' αὖθις, τὸ προαιρεῖσθαι μὲν τὰ καλὰ, καὶ τ[οῦτο] | τίθεσθαι περὶ πλείστου, μήπω δὲ τοῦ πράγματος κύριον, δι' οὗ τὸν ἔλεον ἔργοις φθάσαντα δεῖξει γενέσθαι, διὰ συγγεν(ῶν) ἢ συνήθων ἐκείνου τὸ
 15 προ[σῆκον] | βουλευτὸν καὶ μετὰ θάνατον πράττεται. ἔξω δὲ τούτων, ὃ καὶ τελευταῖον πάντων νομίζεται, τὸ μετὰ θάνατόν τινος οἰκονομῆσαι τινα τῶν ἐκείνου συνήθω[ν] | δικαίως τε καὶ νομίμ(ως) τὰ ἐκείνου χρήματα, διαμερισάμενον εἴτε τοὺς παῖδας (καὶ) τὴν ψυχὴν, καὶ τοὺς μὲν, οἰκονομία προνοήσασθαι χρησῆ καὶ νομίμω, τῆ δὲ [δοῦ] | ναί τι τῶν ἐκείνου αὐτῆ διὰ τῶν πενήτων μᾶλλον δ' ὑπὲρ ἐκείνης τῷ Χ(ριστ)ῶ διὰ τούτων, ὡς καὶ νῦν ἐσιν ἐρ' ἡμᾶς. τοῦ γὰρ ἐμοῦ πεσόντος ἀδελφόπαιδος ἐν πολέμ[ω] | Παλαιολόγου τοῦ (κυροῦ) Ἀλεξίου κορίμασιν οἷς

Στ. 8. ἔλωμένοις.—Στ. 9. φυλάττειεν. Στ. 11 ἀφ' οὗτοῦ.

Στ. 12. δρᾶ[σαι].—στ. 13 ἐνδεκάτην. Στ. 16 οἰκονομία... χρηστῆ...νομίμω.

ὁ Θ(εὸς) οἶδεν ἀρρήτοις ὁ τὰ πάντα προσηκόντως οἰκονομῶν
 καὶ τὸν τῆς ζωῆς ὄρον συμφερόντως ἐκάστω [νέμων] αὐτῆ τῶν
 ἐκείνου παιδῶν καὶ τῶν πραγμάτων καὶ αὐτῆς γε τῆς ἐκείνου
 ψυχῆς ἀναγκαί(ως) ἐπίτροπος ἔσῃν. ἐπέπερ ἐν τοῖς υἱοῖς
 20 μᾶλλ(ον) ἐκείνον ἐλογιζόμε[την ὄντα] | μοι, ἀλλ' οὐκ ἂν τῷ μέρει
 τῶν ἀδελφοπαίδων τελοῦντα μοι· τίς γάρ τ(ῶν) πάντων οὐκ οἶ-
 δεν, ὅπως ὁ μὲν ἐμὸς ἀδελφός τε π(ατ)ήρ δ' ἐκείνου, τὸ κοινὸν
 ἀπέδωκε [χρεῶν κομ.] δῆ νέος τὸν ἴδιον ἑάσας υἱὸν Παλαιο-
 λόγον τὸν κῦριν Ἀλέξιον, ἄωρον ὄντα πάνυ τῇ ἡλικία, ὅπως
 δ' αὐτὸν λαβοῦσα ἀνέθρεψά τε καὶ περιέ[πουσα ἦν] | καὶ τέλος
 ὅσα περ ἐν τοῖς υἱοῖς ἀγαθοί τε καὶ γνήσιοι δρωσι π(ατέρ)ες,
 ταῦτα καὶ αὐτῆ πεποίηκα ἐν ἐκείνω. ἔνθεν τοι (καὶ) νῦν μετὰ
 θάνατον τὸν ἐκείνου [τῶν] | [ἐκείνου] πάντων φροντίζουσα καὶ
 τῆς ἐκείνου ψυχῆς, ἧς οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος ἐστὶν ἄξιος (κατὰ)
 τὴν θαυμαστὴν φωνὴν τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς, ἀνατίθημι τί τ[ῆς] |
 ψυχῆς ἕνεκα τῆς ἐκείνου, τῇ πανυπεράγνῳ μ(ητ)ρὶ τοῦ Θ(εο)ῦ
 25 ἐν τῷ Ἄθῳ διακειμένην καὶ ἐπικεκλη[μένην] | τοῦ Φιλοθέου,
 τὸ περὶ τὸν κάμπον τῶν Σερωῶν διακείμενον χωρί(ον) τὸν
 ἅγιον Γεώργιον καὶ ἐπωνομαζόμενον τὸ Μπερτζίτζικον
 μετὰ τῆς νομῆς (καὶ) περιοχῆς | πάσης αὐτοῦ σὺν τῇ ἐν αὐτῷ
 οὔσῃ λίμνῃ καὶ τῷ ἐν αὐτῷ λόγκῳ. ὅπερ οὐκ ἔφθασε μὲν χω-
 ρίον λαβεῖν ὁ περιπόθητός μοι ἀνεψιὸς (κῦρις) Ἀλέξιος ὁ
 [Παλαιολόγος] | διὰ τὰς τῶν πραγμάτων συγχήσεις, ἦν δ' ὡς
 ἀληθ(ῶς) ἐν τῶν ἐκείνω προσηκόντων κτημάτων, καθὼς δηλω-
 θήσεται· τοῦ πάππου τοῦ κρα[ταιοῦ] | ἡμῶν αὐθέντου (καὶ)
 βασιλέως τοῦ αὐθέντου μου τοῦ π(ατ)ρ(ό)ς μου τοῦ μακαρί-
 τ(ου) ἐκείνου μέλλοντος μεθίσασθαι τῶν ἐνθάδε καὶ πρὸς

στ. 20. οὐκ ἂν.—στ. 22 ἐνθεν τοι.—στ. 23 ἀνατίθημί τι.

στ. 24 Ἄθῳ.—στ. 25. Σερωῶν . . . ἐπωνομαζόμενον.—στ. 27 συγχύσεις.

Θ(εὸν) ἀποδημεῖν, ἐπαφίησιν ἐν δ[ιαθήκῃ] | τῷ ἐγγόνῳ μὲν
ἐκείνου ἐμῷ δὲ ἀνεψιῷ κυρῷ Ἄλεξιῷ τῷ Παλαιολόγῳ λεγά-
του χάριν, τὸ παρ(ὸν) χωρί(ον), τὸ ἐπωνομαζόμενον ὁ ἅγιος
30 Γεώργ(ιος) τὸ Μπερζίτζικον μετὰ τ[ῆς νομῆς] | καὶ περιοχῆς
αὐτοῦ· ὅπερ ἦν μὲν γονικὸν τοῦ αὐθέντι(ου)μου τοῦ π(ατ)ρ(ό)ς
μου, ἡμῶν τοῦ γένους ἀνέκαθεν· ὡς μαρτυρήσουσι πάν-
τες οἱ τὸ πρῶγμα καλῶς εἰδότες. ἐ[κύρωσε] | δὲ τού-
τῳ καὶ χρυσόβουλον θεῖον τὲ καὶ σεπτόν. ὅθεν καὶ
πρὸς Θ(εὸν) ἀπαίρων ἐκεῖνος ἐπαφῆκε τοῦτο, ὡς ἡ ἔννο-
μος ἐκείνου διαθήκη διδάσκει, τῷ τε ἰ[δίῳ] | ἐγγόνῳ κυρῷ
Ἄλεξιῷ καὶ τῇ θεία καὶ σεβασμία μονῇ τοῦ Φιλοθέου· καὶ
τὴν μὲν τοῦ χωρίου δεσποτίαν, ἐπαφῆκε τῷ Παλαιολόγῳ,
τὴν δὲ σεβασμίαν μο[νὴν] | λαμβάνειν κατ' ἔτος ἀπὸ γε δὴ
τοῦ χωρίου τούτου ὑτέρπυρα δέκα, ψυχῆς ἔνεκεν τῆς ἐκείνου·
λειτουργήσαντος δὲ τῷ χρεῶν καὶ τοῦ Παλαιολόγου (κυροῦ)
Ἄλεξιου, | ἅτε τῶν ἐκείνου καὶ πάλιν αὐτῇ γενομένη πραγμά-
των ἐπίτροπός τε καὶ οἰκονόμος καὶ τῶν παίδων ἐκείνου καὶ
35 τῆς ψυχῆς, ἀνατίθημι τὸ, ε[ἰρημένον χωρίον] | ἅπαν, μετὰ τῆς
νομῆς αὐτοῦ καὶ περιοχῆς, τῆς λίμνης τὲ καὶ τοῦ λόγγου, τὸν
ἅγιον Γεώργ(ιον) τὸ Μπερζίτζικον λέγω, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ
αὐθέντου μου τ[οῦ πατρός μου καὶ] | τοῦ ἀνεψιοῦ μου κυ-
ροῦ Ἄλεξιου τοῦ Παλαιολόγου καὶ τῶν παίδων ἐκείνου,
πρὸς τὸ μέρος τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς πανυπεράγνου (καὶ)
θεομ(ήτω)ρ(ος) [τῆς ἐπικεκλη] | μένης τοῦ Φιλοθέου. ὅθεν
καὶ ὀφείλουσιν οἱ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ ἑνασκούμενοι μοναχοὶ
καθέξιν αὐτὸ δὴ τὸ χωρί(ον), χωρὶς λόγου τινὸς καὶ προ[φά-
σεως] | ὡς κύριοι τέλειοι· μὴ παρὰ τινος εὐρίσκοντες ἐμποδι-
σμὸν τὸν τυχόντα. ἔχειν τὲ τοὺς μοναχοὺς ἐπ' ἀδεί(ας) ποιεῖν

- 40 ἐτ' αὐτὸ δὴ, ὅσαπερ οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι καν[όνες] | τὰ τῷ
 Θ(ε)ῷ ἀφιερωμένα παρακαλεύονται δοῦν, τοῖς οἰκονόμοις κτη-
 μά(των) τῶν ἱερῶν· ὀφειλόντων τῶν ἐνασκουμένων ἐν τῇ ῥη-
 θείσῃ σεβασμία μονῇ μοναχῶν ἀπάν[των] | ποιεῖσθαι δεήσεις
 πρὸς τὸν Θ(εὸ)ν ὑπὲρ τε τῶν σφῶν κτητόρων, τῶν ἀ(γίων)
 μοι ἐκεί(ων) αὐθέντων τὲ καὶ γονέων (καὶ) ὑπὲρ τοῦ περι-
 πουθ(ήτου) μοι ἀνεψιοῦ κυροῦ Ἀλεξίου [τοῦ] | Παλαιολόγου ὡς
 τῆς ἐκ δεξιῶν ζάσεως τύχῳσι τοῦ π(α)ρ(ὸ)ς ἐν τῇ τῆς ἀνα-
 στάσεως φρικτῇ τε καὶ θείᾳ ἡμέρᾳ. τούτου καὶ γὰρ χίριον
 ἐγέ[νετο καὶ τὸ παρὸν] | ἡμέτερον ἀφιερωτήριον γράμμα (καὶ)
 ἐλεδότη πρὸς τὸ μέρος τῆς σεβασμί(ας) (καὶ) ἱερῶς μονῆς τῆς
 ὑπεράγνου (καὶ) θεομ(ήτο)ρ(ο)ς τῆς ἐν τῷ ἱερῷ Ἄθω δι[α-
 κειμένης καὶ ἐπι] | κεκλημένης τοῦ Φιλοθέου (κατὰ) μῆνα
 Δεκέβριον τῆς πεντεκαίδεκάτης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιο-
 45 σοῦ ὀκτακοσιοσοῦ ὀγδοηκοσοῦ πέμ[πτου ἔτους] — ἐνώπιον
 τῶν ὑπογραψάντων ἀρχόντων ἀξιολύτων μαρτύρων † Θεο-
 δωρα Παλαιολογινα. ἡ Φιλανθρω[πηνῆ] |
 † ὁ δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ (ἀγίου) ἡμῶν αὐθ(έντου)
 (καὶ) βασιλέως Μιχα(ήλ) ὁ Ἀφρᾶς |
 † ὁ δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ (ἀγίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν-
 του) (καὶ) βασιλ(έως) Θεόδωρος ὁ Καντακουζηνὸς |
 † ὁ δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) (καὶ) (ἀγίου) ἡμῶν αὐθ(έν-
 του) (καὶ) βασιλέως Κωνσταντῖνος ὁ |
 † ὁ δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) (καὶ) (ἀγίου) ἡμῶν αὐθ(έν-
 του) (καὶ) βασιλ(έως) Δούκας ὁ |
 50 † ὁ δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) (καὶ) ἀγίου ἡμῶν αὐθ(έντου)
 (καὶ) βασιλέως Ἀνδρόνικος Ταρχανειώτης
 [τὸ παρὸν ἀφιερῶ] | τήριον γράμμα προστάξει
 τῆς θεί(ας) τοῦ βασιλ(έως) ἐκδόσας μαρτυρίας ἔνεκεν ὑπέ-
 γραψα †

στ. 44. Δεκέμβριον.—στ. 45. Θεοδώρα Παλαιολογινα ἡ